

09.12.2020

Ärende/22

§ 371

Den av ledamoten Mirita Saxberg väckta motionen om utveckling av verksamheten och servicen inom barntillsynen

HEL 2020-008045 T 00 00 03

Beslut

Stadsfullmäktige betraktade motionen som slutbehandlad.

Dessutom godkände stadsfullmäktige följande hemställningskläm:

Stadsfullmäktige förutsätter att man utreder möjligheten att fastställa bedömningskriterier för barntillsynsverksamheten, på så sätt att man kan följa upp och bedöma servicens kvalitet och tillgänglighet. (Mirita Saxberg)

Behandling

Ledamoten Mirita Saxberg understödd av ledamoten Sami Muttilainen föreslog följande hemställningskläm:

Stadsfullmäktige förutsätter att man utreder möjligheten att fastställa bedömningskriterier för barntillsynsverksamheten, på så sätt att man kan följa upp och bedöma servicens kvalitet och tillgänglighet.

Stadsfullmäktige godkände först stadsstyrelsens förslag enhälligt.

17 omröstningen

Ledamoten Mirita Saxbergs hemställningskläm JA, motsätter sig NEJ

JA-förslag: Stadsfullmäktige förutsätter att man utreder möjligheten att fastställa bedömningskriterier för barntillsynsverksamheten, på så sätt att man kan följa upp och bedöma servicens kvalitet och tillgänglighet.

NEJ-förslag: Motsätter sig

Ja-röster: 75

Ted Apter, Pentti Arajärvi, Paavo Arhinmäki, Katju Aro, Harry Bogomoloff, Silja Borgarsdottir Sandelin, Jussi Chydenius, Fatim Diarra, Mika Ebeling, Laura Finne-Elonen, Mia Haglund, Juha Hakola, Jussi Hallaaho, Jasmin Hamid, Atte Harjanne, Joel Harkimo, Eveliina Heinäluoma, Veronika Honkasalo, Abdirahim Husu Hussein, Nuutti Hyttinen, Ville Jalovaara, Kati Juva, Jukka Järvinen, Atte Kaleva, Arja Karhuvaara,

Mikko Kiesiläinen, Otso Kivekäs, Mai Kivelä, Dan Koivulaakso, Laura Kolbe, Pia Kopra, Vesa Korkkula, Kauko Koskinen, Petra Malin, Otto Meri, Sami Muttilainen, Björn Månsson, Jarmo Nieminen, Dani Niskanen, Johanna Nuorteva, Matias Pajula, Jenni Pajunen, Pia Pakarinen, Matti Parpala, Jaana Pelkonen, Terhi Peltokorpi, Petrus Pennanen, Marcus Rantala, Mari Rantanen, Tuomas Rantanen, Risto Rautava, Nasima Razmyar, Laura Rissanen, Suldaan Said Ahmed, Mirita Saxberg, Daniel Sazonov, Tomi Sevander, Satu Silvo, Anni Sinnemäki, Sameli Sivonen, Leo Stranius, Johanna Sydänmaa, Mikko Särelä, Kaarin Taipale, Lilja Tamminen, Sampo Terho, Pilvi Torsti, Ulla-Marja Urho, Reetta Vanhanen, Jan Vapaavuori, Sinikka Vepsä, Sanna Vesikansa, Anna Vuorjoki, Paavo Väyrynen, Ozan Yanar

Blanka: 8

Sirpa Asko-Seljavaara, Eva Biaudet, Terhi Koulumies, Seija Muurinen, Hannu Oskala, Mika Raatikainen, Wille Rydman, Ilkka Taipale

Frånvarande: 2

Maija Anttila, Heimo Laaksonen

Stadsfullmäktige godkände ledamoten Mirita Saxbergs förslag till hemställningskläm.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Marja-Liisa Rautanen, stadssekreterare, telefon: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Bilagor

1 Valtuutettu Mirita Saxbergin aloite_

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Beslutsförslag

Beslutet stämmer överens med förslaget.

Föredragandens motiveringar

Ledamoten Mirita Saxberg och 15 andra ledamöter föreslår i sin motion att verksamheten och tjänsterna inom barntillsynen ska utvecklas.

Stadsstyrelsen konstaterar att enheten för familjerättsärenden vid social- och hälsovårdssektorn håller på med utveckling för närvarande. Socialtjänster i samband med att reda ut föräldraskap samt underhåll,

09.12.2020

Ärende/22

vård och umgängesrätt som gäller barn är en myndighetsverksamhet som hör till barntillsynens uppgifter. Målet är att säkerställa kvaliteten och tillgången på jämlik och opartisk service genom att utveckla handledningen, samarbetet och verksamhetssätten.

Social- och hälsovårdsnämnden har gett ett utlåtande i ärendet. Stadsstyrelsens svar stämmer överens med nämndens utlåtande.

Enligt 30 kap. 11 § 2 mom. i förvaltningsstadgan ska stadsstyrelsen förelägga fullmäktige en motion som undertecknats av minst 15 ledamöter.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Marja-Liisa Rautanen, stadssekreterare, telefon: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Bilagor

1 Valtuutettu Mirita Saxbergin aloite_

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Beslutshistoria

Stadsfullmäktige 25.11.2020 § 348

HEL 2020-008045 T 00 00 03

Beslut

På förslag av ordföranden bordlade stadsfullmäktige ärendet.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Marja-Liisa Rautanen, stadssekreterare, telefon: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Kaupunginhallitus 16.11.2020 § 789

HEL 2020-008045 T 00 00 03

Päätös

Postadress

PB 1
00099 HELSINGFORS STAD
kaupunginkanslia@hel.fi

Besöksadress

Norra esplanaden 11-13
Helsingfors 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Telefon

+358 9 310 1641

Telefax

+358 9 655 783

FO-nummer

0201256-6

Kontonr

FI0680001200062637

Moms nr

FI02012566

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo aloitteen loppuun käsitellyksi.

09.11.2020 Pöydälle

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Sosiaali- ja terveyslautakunta 01.09.2020 § 140

HEL 2020-008045 T 00 00 03

Esitys

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon valtuutettu Mirita Saxbergin ja 15 muun valtuutetun valtuustoaloitteesta koskien lastenvalvoajatoiminnan kehittämistä ja palvelun laadun parantamista:

"Perheoikeudelliset palvelut ovat yksi sosiaalihuollon palvelutehtävistä, ja niiden järjestämisestä säädetään sosiaalihuoltolaissa (1301/2014) ja -asetuksessa (607/1983) sekä sosiaalihuoltolaissa mainituissa muissa laeissa. Perheoikeudellisten palvelujen tarkoituksena on turvata lapsen oikeus vanhemmuuteen, elatukseen, huoltoon ja vanhempiensa tapaamiseen. Vanhemmuuden selvittämiseen sekä lapsen elatuksesta, huollosta ja tapaamisoikeudesta sopimiseen liittyvät sosiaalipalvelut kuuluvat lastenvalvojen tehtäviin.

Lastenvalvojen tehtävien kannalta keskeiset lait ovat uudistuneet huomattavasti viime vuosina. Uusi isyyslaki (11/2015) tuli voimaan 1.1.2016 ja äitiyslaki (253/2018) 1.4.2019. Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta (361/1983) on muuttunut merkittävästi 1.12.2019 alkaen, kun aikaisemmin tuomioistuimen toimivaltaan kuuluvia asioita on siirtynyt sopimusmenettelyn piiriin ja näin ollen lastenvalvojen tehtäviksi. Samassa yhteydessä myös lapsen elatuksesta annettuun lakiin on tullut joitakin muutoksia.

Perheoikeudellisten asioiden alayksiköllä on valtakunnallisesti merkittävä erityisasema. Kaikissa edellä mainituissa erityislaeissa on määriteltä toimivaltaiseksi viranomaiseksi Helsingin sosiaalilautakunta tai Helsingin lastenvalvoja silloin, kun toimivalta on Suomen viranomaisilla eikä muuta toimivaltaista viranomista voida osoittaa. Perheoikeudellis-

ten asioiden alayksiköllä on erityinen asema myös sikäli, että Helsingissä vahvistetaan vuosittain noin 10 prosenttia lasten huoltoa ja elatusta koskevista sopimuksista Suomessa. Vuonna 2019 Helsingissä vahvistettiin yhteensä 9 876 sopimusta, joista 4 606 koski lapsen huoltoa ja 5 270 lapsen elatusta.

Sosiaalihuoltoasetuksen mukaan sosiaalilautakunnan on huolehdittava siitä, että tarpeellisissa asiayhteyksissä lapsen vanhemmille kerrotaan, miten vanhemmat voivat lain mukaan sopia lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta sekä elatuksesta. Sosiaalilautakunnan on myös huolehdittava siitä, että tarvittaessa vanhempia ohjataan ja avustetaan lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta sekä lapsen elatusta koskevien kirjallisten sopimusten tekemisessä. Lastenvalvojan tehtäviin ei kuulu lain mukaan vanhempien keskinäinen sovittelu, mutta lastenvalvojat työskentelevät sovitteluun työottein avustaessaan vanhempia sopimukseen pääsemiseksi. Tarvittaessa vanhempia ohjataan perheasioiden sovitteluun, mikäli yhteisymmärrystä lasten asioissa ei näytä löytyvän.

Perheoikeudellisten asioiden alayksikössä on asiakastyössä yhteensä 15 lastenvalvojaa ja lakimies. Lastenvalvojista kolme on koulutukseltaan oikeustieteen maistereita ja muut yhteiskuntatieteiden tai valtiotieteiden maistereita erilaisilla pääaineilla. Suurimmalla osalla on työkokemusta lastenvalvojan työstä noin 5–10 vuotta. Lisäksi useimmilla on myös kokemusta lastensuojelusta tai muusta sosiaalityöstä.

Uutta työntekijää perehdytetään käytännön tehtäviin systemaattisesti vähintään 3–6 kuukautta ja tehtävät lisääntyvät sitä mukaa, kun osaaminen kasvaa. Työntekijöiden perehdyttäminen työhön ja osaamisen ylläpitäminen lastenvalvojatyössä on haastavaa. Lastenvalvojapalvelut ovat erittäin kysytyjä ja pääpaino työssä on asiakasvastaanotossa. Lastenvalvojan työ perustuu useisiin eri lakeihin. Lastenvalvojan on sovellettava työssään isyys- ja äitiyslakeja, elatuslakia ja lakia lapsen huollosta muiden sosiaalihuoltoa sääntelevien lakien lisäksi (esimerkiksi sosiaalihuollon asiakaslaki ja tietosuojalainsäädäntö). Kansainvälisiä liittyviä sisältävissä tapauksissa tulee lisäksi huomioida näitä asioita koskevat erityissäännökset. Lastenvalvojan tehtävään liittyvien erityislakien soveltaminen on mahdollista oppia ainoastaan käytännön työssä.

Kaikki lastenvalvojat ovat mukana asiakaspalvelussa ja vanhempia ohjataan ja avustetaan tapaamisilla sekä päivittäin puhelimitse neuvonta-numerossa, johon kukin lastenvalvoja vastaa vuorollaan. Puhelinneuvonnassa on kuitenkin kysymys yleisestä neuvonnasta, ja yksityiskohdaisempi perheen tilanteen tarkastelu tapahtuu vanhempien yhteisellä varatulla ajalla lastenvalvojalle. Lastenvalvojapalveluissa keskustelut vanhempien kanssa käydään samanaikaisesti, jotta molemmat vanhemmat saavat saman informaation ja molempien vanhempien

näkökulmat tulevat huomioiduiksi. Tästä periaatteesta joudutaan poikkeamaan silloin, kun perheessä on vakavaa väkivallan uhkaa tai määrätty lähestymiskielto.

Lastenvalvoajapalvelun hyvä laatu on aloitteessa kuvatulla tavalla erittäin tärkeää. Ristiriitaisten neuvojen ja ohjeiden saaminen on omiaan kärjistämään perheiden tilanteita. Perheoikeudellisissa asioissa on valmisteltu "Lastenvalvojan käsikirjaa", johon on koottu keskeiset ohjeet ja linjaukset lastenvalvojatyöhön liittyen. Käsikirjan valmistelu on vielä kesken, ja tavoitteena on saada käsikirja valmiiksi tulevan syksyn ja ensi kevään aikana. Lastenvalvojatyöhön liittyy kuitenkin myös paljon kysymyksiä, joihin ei ole saatavilla valmiita tai oikeita vastauksia. Muun muassa neuvontapuhelimeen vastattaessa tulee huomioida tarkkaan se, että kysyttävästä ja mahdollisesti riitaisesta asiasta saadaan vain toisen osapuolen kertomus. Tästä syystä neuvontapuhelimeen vastaamisen laatuun tulee aina kiinnittää erityistä huomiota.

Lastenvalvojatyötä ei toistaiseksi ohjata valtakunnallisesti, joten sitä ohjataan paikallisesti. Pääkaupunkiseudun kuntien kesken on pyritty yhteistyöhön ja järjestetty työn sisältöihin liittyviä yhteisiä koulutuksia. Tällainen oli muun muassa yrittäjien maksukyvyyn arvioimiseen liittyvä koulutuskokonaisuus viime vuonna.

Elatusapujen osalta oikeusministeriö on julkaissut vuonna 2007 oppaan elatusavun suuruuden arvioimiseksi. Kysymyksessä on suositus, jonka tarkoituksena on auttaa vanhempia arvioimaan elatusavun määrää sekä toisaalta ohjata kuntien sosiaalitoimia yhtenäiseen käytäntöön vanhempia opastettaessa sekä sovittujen elatusapujen vahvistamisessa. Ohjetta noudatetaan suosituksenomaisesti myös Helsingissä ja sen pohjalta on laadittu niin sanottu elatusapulaskuri, jonka avulla elatusavun määrää voidaan arvioida. Vanhemmat ilmoittavat tulonsa elatusapuohjeen mukaisessa varallisuusselvityksessä, joka sisältää elatusavun laskemiseksi tarvittavat tiedot.

Lastenvalvoajapalvelun kehittämisessä on pyritty lisäämään ja parantamaan sähköisesti saatavilla olevaa tietoa. Helsingin kaupungin internet-sivuja päivitetään ja kehitetään koko ajan. Perheentuki-sivustolle on myös valmisteltu Lapsiperheiden eropalvelut -kokonaisuus, josta on löydettävissä kootusti erotilanteeseen liittyvät palvelut sekä tietoa aiheesta.

Neuvontaa on tarjolla asiakkaille viikoittain myös Kallion perhekeskuksessa. Eron ensiapupiste tarjoaa ohjausta ja neuvontaa erotilanteisiin, eroperheen erityiskysymyksiin ja lasten asioiden järjestämiseen. Eron ensiapupisteellä asiakkaita ottavat vastaan lastenvalvoja yhdessä eri järjestöjen edustajien kanssa.

09.12.2020

Ärende/22

Palveluiden laadun varmistamisen lisäksi on tärkeää pyrkiä turvaamaan palvelun saatavuus. Asiakaspalautteet lastenvalvojapalveluun liittyen ovat koskeneet pääsääntöisesti palvelun saatavuutta ja ajanvarausjonoja. Lastenvalvojapalvelussa onkin panostettu siihen, että vakanssien täyttöaste olisi mahdollisimman korkea sekä ylläpidetty omaa sijaisrekisteriä. Myös toimintatapoja on muutettu ja ajanvarausruuhkan purkamiseksi on aloitettu viikoittain ilman ajanvarausta toimiva walk in -palvelu niille vanhemmille, jotka tulevat yhdessä sopimaan lasta koskevan elatussopimuksen tai elatusapupäätöksen jatkamisesta tai muuttamisesta.

Hyvän hallinnon periaatteet edellyttävät viranomaistoiminnalta muun muassa tasapuolisuutta ja puolueettomuutta. Työskenteleminen kahden erimielisen osapuolen kanssa, erityisesti korostaen kolmannen eli lapsen oikeuksia, on haasteellinen tehtävä.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Lastenvalvojatoiminnan laadukas ja saatavissa oleva palvelu edesauttaa lapsiperheiden hyvinvointia vanhempien erotilanteen eri vaiheissa ja vanhemmuuden selvittämiseen liittyvissä tehtävissä."

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Katja Niemelä, Perheoikeudellisten asioiden päällikkö, puhelin: 040 3347129
katja.niemela(a)hel.fi